

Rovnost mužů a žen v pracovněprávních vztazích v České republice a severských zemích

Abstrakt

Problematika rovnosti mužů a žen v pracovněprávních vztazích je klíčovým tématem této rigorózní práce. Hlavní pozornost je věnována rovnosti a nediskriminaci obou rodičů při výkonu placeného zaměstnání, a to zejména z pohledu možností ke sladění jejich pracovního a rodinného života poskytovaných ze strany zaměstnavatelů.

Náplní této práce je komparace rodinných politik v severských státech, tedy Švédsku, Norsku, Finsku, Dánsku a na Islandu, se zbytkem evropským státním, zejména s Českou republikou. Severské státy jsou obecně považovány za pokrokové v mnoha oblastech, ale především v oblasti rovného přístupu k oběma pohlavím jako tzv. genderově neutrální státy, kde pohlaví nehraje téměř žádnou roli. Toto specifikum bylo zásadním pro jejich volbu jako vzorů v oblasti rodinné politiky a používaných harmonizačních nástrojů.

Nejprve je v úvodních kapitolách věnován prostor podrobnému rozboru nezbytného pojmosloví spojeného s danou problematikou, zejména pojmů gender, diskriminace či rovnost, ale i příslušné právní úpravy věnující se problematice rovnosti a zákazu diskriminace, zejména ve vztahu k oběma pohlavím či rodičovství, a to na mezinárodní, evropské i národní úrovni. Další kapitola je pak věnována rodinným politikám v severských státech a v České republice, včetně rozdílnosti pojetí jednotlivých rodinných politik napříč Evropou. V prvé řadě jsou zde popisována specifika severských zemí, která je činí odlišné od zbytku evropských státním a zároveň která měla zásadní význam při tvorbě jejich současných rodinných politik. Další kapitola se věnuje možnostem sladění rodinného a profesního života rodičů, a to jak poskytovaným na základě zákonných předpisů, zejména rodičovské, mateřské a otcovské dovolené či pracovněprávními institutům jako zkrácenému pracovnímu úvazku, práci z domova či službám péče o děti, tak i poskytovaným zaměstnavateli nad rámec zákona. Ve vztahu k této problematice je dále věnována pozornost rozdílům mezi zaměstnavateli v soukromém a veřejném sektoru. Závěrečná kapitola popisuje způsob řešení sledované problematiky po vzoru severských státním, které lze aplikovat i v jiných společenských podmínkách. Vzorem se ukazuje Švédsko, které tyto změny úspěšně absolvovalo.

Cílem této práce je nabídnout řešení pro rodinnou politiku v České republice, zejména v oblasti harmonizačních nástrojů, ale i směřující k zásadní změně myšlení ve společnosti tak, aby bylo dosaženo skutečného zrovnoprávnění rodičů, neboť se ukazuje, že tradiční rozdělení rolí mezi partnery je již přežitá, a naopak funkční dvoupříjmové rodiny není ještě dosaženo.